

Consell Tributari
Expedient: 654/2

El Consell Tributari, reunit en sessió de 31 de març de 2003, coneixent del recurs presentat per la Sra. M.C.C.C., ha estudiat la proposta elaborada pel ponent designat a aquest efecte, i ha adoptat el següent acord:

ANTECEDENTS DE FET

1.- La Sra. M.C.C.C. presenta un recurs contra la resolució denegatòria de l'exempció de l'impost sobre l'increment de valor dels terrenys meritat per la transmissió de l'immoble situat en el carrer ..., n. ..., on al·lega que aquesta transmissió es realitzà com a compensació econòmica d'acord amb l'art. 13 de la Llei 10/1998, de 15 de juliol, d'unions estables de parella, i fou fixada en el conveni regulador aprovat per la resolució judicial, per la qual cosa s'ha d'aplicar l'exempció prevista en l'art. 3.1.c) de l'ordenança fiscal reguladora de l'impost per a les transmissions de béns immobles entre cònjuges com a conseqüència del compliment de sentències en els casos de nul·litat, separació o divorci, atès que es tracta de situacions iguals i tenint en compte l'article 14 de la Constitució.

2.- La Divisió de Recursos de l'Institut Municipal d'Hisenda proposa la desestimació del recurs pel fet que l'exempció es preveu per a les transmissions entre cònjuges i no es pot estendre a la de parelles que mantenen una convivència estable no basada en el matrimoni.

FONAMENTS DE DRET

Primer.- La falta de regulació pel legislador estatal de las unions de fet de convivència estable ha portat al Tribunal Suprem a una abundant jurisprudència, en el sentit que aquesta exclusió de l'ordenament positiu "no significa com succeeix amb tot fenomen social, que el dret es mantingui al marge dels drets i deures que sorgeixin d'aquestes situacions entre la parella" (STS 27 de març de 2001), cosa que ha portat al Tribunal a declarar el reconeixement de plena legalitat de tota unió estable de fet com a manifestació del dret fonamental al lliure desenvolupament de la personalitat (art. 10

CE) o la susceptibilitat de constituir amb aquesta una família tan protegible com la creada per mitjà de la unió matrimonial (art. 39 CE) (STS de 21 d'octubre de 1992 i 27 de març de 2001, i TC de 18 de gener de 1993 i 8 de febrer de 1993).

Segon.- Aquesta preocupació del Tribunal Suprem s'ha dirigit especialment al tractament jurídic de les conseqüències econòmiques derivades de l'extinció de la relació de convivència, tot establint la doctrina de l'aplicació a aquestes situacions del que es disposa per a la dissolució del matrimoni en l'article 97 del Codi civil. En una primera línia jurisprudencial, la doctrina es fonamenta en la figura de l'enriquiment sense causa del convivent que s'ha beneficiat del treball i dedicació de l'altra part, cosa que justifica el reconeixement de la pensió compensatòria establerta en l'article 97 del Codi civil (STS de 27 de març de 2001 i 5 de juliol de 2001). I la jurisprudència més moderna (STS de 27 de març de 2001 i 16 de juliol de 2002) fonamenta la procedència de la indemnització compensatòria d'acord amb l'aplicació analògica del dret, ja que tenint en compte l'absència legal, s'ha de recórrer a la força expansiva de l'ordenament jurídic per mitjà de l'aplicació analògica del dret i precisament en aquests casos d'unions de fet "*more uxorio*" troba la similitud en la seva dissolució i final per la voluntat unilateral d'una de les parts, amb alguns efectes recollits per a les sentències de separació o divorci pel Codi civil (STS de 5 de juliol de 2001).

Tercer.- Aquesta identitat de tractament es produeix per mandat legal en la Comunitat Autònoma de Catalunya, en la que l'aprovació de la Llei 10/1998, de 15 de juliol, reguladora de las unions estables de parella, cobreix el buit legal existent en el dret comú espanyol. La llei citada atorga a les unions estables de parella una regulació idèntica a la establerta per a les relacions conjugals en el Codi Familiar de Catalunya en l'aspecte que ens correspon, com és la compensació econòmica en cas de separació. No només l'assimilació en el tractament legal és evident, sinó que fins i tot la redacció gramatical de l'article 13 de la Llei 10/1998 i la de l'article 41 del Codi de Família són pràcticament idèntiques. Això porta a la conclusió de la igualtat de tractament jurídic d'ambdues institucions (matrimoni i unió estable de parella) en el dret civil català a aquests efectes.

Quart.- Un cop establerta la identitat de tractament de les conseqüències econòmiques de la dissolució del matrimoni i de l'extinció de la unió estable de parella en relació amb la indemnització compensatòria, s'ha d'analitzar si existeix la mateixa

identitat a efectes del tractament d'aquestes conseqüències econòmiques en l'impost sobre l'increment de valor dels terrenys, objecte del recurs present.

Cinquè.- En una primera aproximació, l'aplicació automàtica a les unions estables de parella de l'exempció que l'apartat c) de l'article 106 de la Llei 39/1988, reguladora de les hisendes locals, preveu per a les transmissions entre cònjuges que es produeixen com a conseqüència del compliment de sentències de nul·litat, separació o divorci, es podria considerar improcedent en virtut de la prohibició d'aplicació analògica dels beneficis tributaris establerta expressament en l'article 24 de la Llei general tributària. No obstant això, una reflexió més profunda permet realitzar les següents consideracions.

Primer de tot, cal entendre que aquesta operació no constitueix una aplicació de la norma tributària, sinó el simple reconeixement de la identitat de tractament jurídic de dues maneres d'unió en convivència de parella -el matrimoni i la unió estable- que han estat identificades pel que fa als efectes econòmics de la seva dissolució per la jurisprudència espanyola i per la legislació catalana, amb la qual cosa les conseqüències juridicoeconòmiques també han de ser les mateixes. Aquest criteri l'avalua la jurisprudència en matèria fiscal que ha distingit reiteradament entre la interpretació extensiva de la norma fiscal i el descobriment del verdader àmbit de precepte que ha d'analitzar l'interpret sense prejutjar la seva dimensió i únicament aclarint el que la norma diu, tot analitzant, per tant, no només la lletra, sinó també l'esperit de la norma, i abandonant, per tant, la posició literalista i restrictiva (STS de 24 de novembre de 1987).

D'altra banda, cal tenir en compte que la voluntat del legislador és la d'exonerar de l'impost a les transmissions derivades de la dissolució matrimonial en funció de les característiques especials d'aquestes, que no es produeixen amb caràcter extern a la unitat familiar, sinó dins d'aquesta (entre cònjuges o a favor dels fills), raó per la qual el legislador ha volgut protegir aquesta situació considerant el fet com una transmissió no gravada per entendre-ho com una reubicació dins de l'estructura familiar, que s'ha trancat; en virtut del principi constitucional de protecció a la família.

Aquesta interpretació de la voluntat del legislador permet afirmar que aquestes mateixes circumstàncies i motivacions es donen en el cas de l'extinció de la unió estable de parella, identificada a aquests efectes, no ho oblidem, per la legislació autonòmica i per la jurisprudència del Tribunal Suprem al matrimoni, i que la falta d'esment a la unió estable es deu únicament al buit legal existent sobre aquesta situació

en la normativa civil estatal. Respecte això, cal destacar que la legislació civil catalana atorga en molts aspectes el mateix tracte a les parelles estables que a les matrimonials durant la vigència de la relació, així com en el cas de la dissolució en pel que fa als seus efectes, especialment amb referència a la indemnització compensatòria.

Per tot això, hem de concloure que l'exempció prevista en l'apartat c) de l'article 106 de la Llei 39/1988, reguladora de les hisendes locals, contempla així mateix les transmissions que siguin conseqüència de l'extinció d'unions estables de parella, realitzades en virtut de convenis reguladors aprovats judicialment.

Sisè.- Per últim, cal esmentar l'actuació de l'Ajuntament, que sens dubte ha atès arguments similars als exposats en la redacció de l'article 3r de l'ordenança reguladora de l'impost, en aplicar determinades transmissions entre cònjuges en els matrimonis subjectes al Dret civil català l'exempció prevista per la Llei d'hisendes locals per a la societat conjugal, i s'entén per tant que la voluntat del legislador en cap cas pretén excloure dels beneficis fiscals a institucions similars a les comunes espanyoles, expressament reconegudes per les legislacions autonòmiques o forals.

Per tot això,

ES PROPOSA

ESTIMAR el recurs interposat, i RECONÈIXER a l'exempció de l'impost sobre l'increment de valor dels terrenys meritat per la transmissió de referència.